

ELOFIZETÉS
HELYBEN ES VIDEKEN
 Egy évre ... 180 Lei.
 Fél évre ... 90 Lei.
 Egy negyed évre 45 Lei.
 Egy hóra ... 15 Lei.

Nyitási költségek
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutas pártjában.
 TELEFON-SZÁM: 184.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény
 Társaság.
 Radvardói Regela Ferdi-
 nand L. (József 10h-ut 22.)
 TELEFON-SZÁM: 182.

Arad, 1921.

Staubert József.

Szerda, január 26.

Apponyi nyilatkozata.

PÁRIS. Gróf Apponyi Albert párisi missziójáról nyilatkozott egy magyar újságíró előtt. A háború óta először történik — mondotta Apponyi — hogy Magyarország képviselője más hatalmak megbizottaival együtt ülhet a zöld asztalnál. Magyarország egyetlen célja az, hogy építsen a romokon. Francia barátait — jelentette ki Apponyi — érdekli az a kérdés, hogy Magyarország az általán európai politikában milyen szerepre lesz hivatva. Kezdi már észrevenni, hogy a magyarokban megvan az érzék a rend és munka iránt.

Jelezni akarom a bolsevista veszedelem fenyegető voltát, és annak szükségét, hogy Nyugat-Európa körül egészségügyi kordont kell vonni és hogy a fenyegetett országok erejét egy hadseregbe kell egyesíteni, amely örökülék a civilizált világ kapuinál. A trianoni békeszerződés és ennek kísérőlevele az alapja a mi tevékenységünknek. Számítok arra, hogy találkozni fogok Damellouval, akit a külügyek második titkárává neveztek ki, amit Magyarországra nézve szerencsének tartok.

GENE. Gróf Apponyi Albert a genfi egyetemi aulájában igen nagyszámú előkelő közönség előtt előadást tartott a magyar problémának európai jelentőségéről. Hangsúlyozta, hogy Magyarország a nemzetek szövetségének közbelépését kívánja abban az irányban, hogy az egymásra utalt területek gazdasági kapcsolatai érvényesíthetők legyenek.

PÁRIS. Gróf Apponyi Albert a 'Matin' tudósítójának kijelentette, hogy a magyar nemzet a trianoni békeszerződés alapjára helyezkedik. Károly király esetleges visszatéréséről azt mondotta, hogy a magyar nemzet mindig tudatában van annak, hogy a király szent István koronáját hordta. Végül kijelentette, hogy Magyarországon nagy a munkakedv és a nép helyzete egyre javul.

Nem lesz magyar országgyűlés.

(Gróf Teleki az aktuális kérdésekről.)

BUDAPEST. Gróf Teleki Pál magyar miniszterelnök tudósítónk előtt nyilatkozott az aktuális politikai kérdésekről. A nemzetgyűlésre — mondotta többek között a miniszterelnök — nagy munkaanyag vár, különösen számos pénzügyi javaslatot kell elintéznie. Az alkotmányreformot kiváló jogászokból és politikusokból álló bizottság készíti elő. Tudósítónk szóba hozta Hegedűs Lóránt pénzügyminiszternek azt az ötletét, hogy a mostani nemzetgyűlés alakuljon át országgyűléssé és három esztendővel hosszabbítsa meg élettartamát. A miniszterelnök kijelentette, hogy a nemzetgyűlés munkaideje elegendő kitűzött programjának végrehajtására és az új választások előkészítésére. Végül kijelentette gróf Teleki, hogy ezek szerint nem forog fenn annak a szükségessége, hogy a nemzetgyűlés át alakuljon országgyűléssé.

BUDAPEST. Haller István volt kultuszminiszter egy újságíró előtt így nyilatkozott:

Román nyelv a felekezeti iskolákban.

CLUJ (Kolozsvár). A bucarestii kultuszkormány rendeletet küldött a közoktatásügyi államtitkárság útján az erdélyi református egyházkerület tanácsához. A rendelet többek között azt mondja, hogy a felszabadított országok összes, bármilyen felekezeti tanuló román nyelven is tanításának és a tantervben a román nyelv felekezeti iskolái ennek a követelménynek nem tudnának eleget tenni. A kultuszkormány nem engedi meg, csak az állam nyelvét használó iskolák látogatását.

Ebben az ügyben kérdést intéztünk dr. Lakatos Ottó minorita házfőnökhöz, aki a következőket mondotta:

Most, amikor oly rohamos lépésekkel haladunk a kisebbségek jogainak megvédése felé, nem az az irányadó, ami volt, hanem az, aminek lennie kell, hogy a múlt hibáit ki lehessen küszöbölni. A kérdés azon fordul meg, hogy mit mond a békeszerződés. A békeszerződés semmit sem hangoztat oly erősen, mint az egyházak szabad mozgását, autonómiájuk épségben tartását. Azt hiszem, hogy az egész egy kellemetlen impresszió következménye és így feltehető, hogy kölcsönös felvilá-

gósítások után a rendeletet egy új, megértő és méltányosabb rendelet fogja követni. Miután a rendelet kizárólag az elemi iskolákra vonatkozik, az aradi felekezeti oktatást kevésbé érinti.

Oláriu Demeter helyettes tanfelügyelő a következő kijelentést tette:

A rendeletről még semmit sem tudunk. Lehetséges, hogy ilyen rendeletet ki sem adtak, de ha kiadtak, mi még nem kaptuk meg. Ezidőszent az állami iskolákban éppúgy, mint a felekezeti iskolákban mindig a többség nyelvén tanítanak. Például, ahol eddig egy községben hat magyar nyelvű iskola volt és megállapítottuk, hogy a községben németek is laknak, arra utasítottuk a tanítókat, hogy egy iskolában németül is tanítsanak.

Csend a Dnyeszter mentén.

BUCURESTI. A legutóbbi minisztertanács befejezése után Averescu miniszterelnök hosszabb beszélgetést folytatott Rascaiu hadügyminiszterrel és felvilágosításokat kért tőle a dnyesztermenti helyzetről. Rascaiu személyes tapasztalatai alapján megtette jelentését és közölte azt is, hogy milyen biztosító intézkedéseket tett. A hadügyminiszter egyébként minden esetleges meglepetés elhárítására a Dnyeszter mentén messzemenő intézkedéseket tett.

Előkészületek a bonok beváltására

A 40 százalékos bonok beváltását előkészítő összesítési munkálatokkal a pénzügyigazgatóságnál már teljesen elkészültek, azokat le is zárták. A kész kimutatásokat a tegközelebbi napokban Clujra (Kolozsvárra) szállítják a pénzügyi részorhoz, ahonnan az összes befolyt kimutatásokat a bucarestii pénzügyigazgatósághoz küldik. A kimutatások alapján fogja a Banca Nacionala a bonok beváltásához szükséges összeget kiutalni. Az összesítési munkálatok szintén nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a bonok beváltása késett. Most, hogy ezek a munkálatok befejeződtek, a bonok beváltása február elejére várható.

Az Acsev. forgalma.

A bécs-bucurestii gyosvonalat közlekedése által megindult nemzetközi személyforgalommal kapcsolatban illetékes helyen kérdést intéztünk az Acsev. vonalain való forgalom felvételére nézve. Azt az információt kaptuk, hogy a csatolt területeken maradt magánvasutak forgalmának felvétele céljából a békeszerződés értelmében nemzetközi bizottság fog Aradra jönni és ez fogja a forgalom felvételét szabályozni. Miután minden intézkedés ennek a bizottságnak hatáskörébe tartozik, a felszedett sínpárokat sem fektethetik le mindaddig, ameddig a nemzetközi bizottság nem intézkedik.

A germán leiesek.

Bucurestiből érkezett jelentés nyomán közöltük, hogy a germán leieket március 1-étől kezdve kivonják a forgalomból és ilyenformán a Banca Generala által kibocsátott leibankjegyek érvényüket veszítik. Illetékes helyen most felhatalmazták bennünket annak kijelentésére, hogy ez a távirati jelentés tévedésen alapszik. Egyedül csak a germán 1000 leiesek kivonásáról van szó, ellenben a más címletű germán leibankjegyek változatlanul teljes értékükben forgalomban maradnak és azok bevonásáról ezidőszent egyáltalán szó sincsen.

Ezzel szemben az 'Unversul' jelentése szerint a Banca Nationala cluj (kolozsvári) fiókja a 100, 20 és 5 leies germán bankjegyek bevonását már megkezdte.

Benes tiltakozik.

PÁRIS. Benes cseh külügyminiszter a Matinnak nyilatkozott s kijelentette, hogy tulzotak a Magyarország támadó szándékáról elterjedt hírek. Magyarország az utóbbi időben kétségtelen tanujelét adta békés szándékainak. Minél többen ratifikálják a trianoni békeszerződést, annál jobb lesz Magyarország belső helyzete. Az alkotmányforma Magyarország belső ügye. Magyarország szabadon választhat a királyság és a köztársaság között. A Habsburgok visszatérése ellen azonban határozottan tiltakozik.

A városi tisztviselők fizetése.

Megírtuk, hogy a városi tisztviselők 1920. október 1-éig visszamenőleg ugyanolyan fizetési osztályokba soroztatnak, mint az állami tisztviselők. Minthogy a fizetéskülönbözetet a tisztviselők mindezeideig még nem kapták meg erre vonatkozólag kérdést intéztünk dr. Angel István helyettes polgármesterhez, aki a következőket mondta:

— Rövid időn belül a számvetőség összeállítja a városi tisztviselők fizetési listáját, amelyet a prefektus jóváhagyása után felterjesztünk a belügy államtitkársághoz. Minden igyekezettel azon leszek, hogy a tisztviselők már február 1-én megkapják fizetésüket a különbözettel együtt. A városi és állami tisztviselők fizetése közötti különbség a belügyi államtitkárság bűdzsáját terheli.

Leszerel az orosz hadsereg.

Kopenhága. Moszkvával szikratávirat szerint a nyolcadik tanácskongresszus munkás és hadügyi tanácsa hozzájárult a vörös hadsereg azonnali részleges leszereléséhez és elfogadta a leszerelési tervet. A moszkvai szikratávirat szerint a leszerelési tervet óvatosan hajtják végre, mert azal számolnak, hogy Oroszország ellenségei a tavasszal újabb támadást intéznek a szovjetek ellen. A távirat ismétli Trockij szavait, a melyek szerint a vörös hadsereg értéke a leszerelés után sem fog csökkenni, sőt ellenkezőleg erősíteni fogják. A hadsereg katonai ki képzését, politikai nevelését és ellátását folytatják. A köztársaság feladataul tüzte ki, hogy reorganizálja hadseregét. Az Ost-Express helsingforszi tudósítója illetékes helyen szerzett információi alapján azt jelenti, hogy a nyolcadik kongresszuson a kommunista párt mérsékeltbb része győzött. Ezt a győzelmet az ország súlyos gazdasági helyzetéről szóló statisztikai adatok segítették elő. A gyűléseken viharos jelenetek is játszódtak le. A baloldali kommunistákat oppozíciójukban sok vidéki delegátus támogatta. Ezek a delegátusok szemrehányást tettek, hogy a vidék érdekeit negligálják.

Az orosz kormány berlini megbízottja közli, hogy a Daily Expressnek az a jelentése, mintha Batumban kikiáltották volna a tanácsköztársaságot, nem felel meg a valóságnak. Batum a georgiai kormány kezében van s az országban teljes a rend és nyugalom.

Megegyezés a színház kérdésében.

— Aradon és Timisoaran (Temesvárott) játszik az aradi társulat. —

Ma délelőtt Aradra érkezett Leonardí, a timisoarai (temesvári) román színtársulat igazgatója, aki felkereste dr. Robu János polgármestert és tárgyalni kezdett vele a két színház sorsáról. A tárgyaláson résztvettek Szendrey Mihály volt színigazgató és Rónáné-Horváth Mici. Róna Dezső színigazgató súlyos betegsége miatt a tárgyaláson nem jelenhetett meg. A tárgyaláson, amely körülbelül félóraig tartott, megegyezés jött létre. Szendrey Mihály a tárgyalás eredményéről a következőket mondotta munkatársunknak:

— Egy miniszteri rendelet értelmében az aradi társulatnak át kell mennie Timisoarara (Temesvárra) és február hónapban ott kell előadásokat tartania. Ugyanezen idő alatt Leonardí román társulata Aradon játszik. A rendelet úgy intézkedik, hogy mindaddig, amíg Leonardí társulata Aradon van, itt semmiféle más társulat nem működhetik. A tárgyalás folyamán szóba került az, hogy télvíz idején nem lehet az aradi társulat tagjait családjukkal együtt Timisoarara (Temesvárra) küldeni, mert ez feltétlenül a társulat anyagi romlását idézné elő. Dr.

Robu János polgármester és Leonardí színigazgató belátva ezt, a tárgyalás olyan irányba terelődött, hogy a döntés az aradi társulat előnyére válik. Hosszas megbeszélés után abban állapodtunk meg, hogy Leonardí társulata február 2-ától kezdve 25 napig játszik Aradon. Ez idő alatt az aradi társulat délután 4 órai kezdettel rendszeres előadásokat tart. A műsoron operákon és operettek kivül minden műfaj szerepelhet. Az aradi társulat opera- és operettegyüttese, mivel úgy sincs nagyon elfoglalva, hetenként háromszor: pénteken, szombaton és vasárnap Timisoaran (Temesvárott) opera- és operettelőadásokat tart. A 25 napi román szezon befejezése után az aradi társulat tovább folytatja odaát a heti háromnapos előadásokat, de operákon és operettek kivül a rendszeres műsossal fog szerepelni. Remélhető, hogy Arad közönsége belátja a hatóságok jóindulatát, amelylyel lehetővé tették, hogy az aradi színtársulat ne jusson anyagi romlásba. Valószínűnek tartom, hogy Aradváros lelkes színházba járó közönsége a délutáni előadásokat is látogatni fogja.

Irodalom és művészet.

Filharmonikus hangverseny.

A hétfőn este lezajlott filharmonikus hangverseny minden tekintetben jobban sikerült, mint az előző hangversenyek. Ugyanis ez alkalommal a program javarésze oly művekből került ki, amelyek kedves tanulmányt és elmélyedést igényelnek a dirigens és a közönség részéről, dallamosságuk és színpompás hangszerelésük révén még közepes előadásban is általános tetszésre számíthatnak. Ezzel a kijelentéssel korántsem akarjuk a filharmonikus gárda zenei tudásának és készségének értékét alászállítani, mert ugy a multban, mint most is készséggel megállapíthatjuk, hogy a kvalitás és kvantitás tekintetében az aradi filharmonikusok a vidéki filharmoniai társaságok között első helyen állanak.

A tegnapi hangverseny programjának gerincét Mendelssohn harmadik, ugynevezett skót szimfóniája alkotta, amelyet 1908-ban játszottak utoljára a filharmonikusok. Sok igyekezetet fejtettek ki a szimfónia előadásánál, szigoruan alkalmazkodtak a dirigens minden mozdulatához, de a közönség nehezen tudott felmelegedni a különben dallamos, üde és átlátszó szimfónia előadásán, mert a tempók szokatlanul elnyúltak. Annál nagyobb volt a hatása Goldmark balletzenéjének, amely egyuttal az ujdonság varázsával is hatott. A hatalmas tapsra a filharmonikusok a mű második felét meg-

ismételték. Nem maradt el a sikere Csajkovszky Suitjének, amelynek karakterisztikus apróbb tótlei általános tetszést arattak. A hangversenyt Massenet hangulatos Phaedra-nyitánya fejezte be. A hatalmas, mestori kézzel megfestett orkesztrális alkotás utolsó akkordjai után elégedetten távozott a közönség. A zenekart Gellért Pál karmester sok rutinnal vezette.

A színház heti műsora.

- Szerda: Troubadour. (A.)
- Csütörtök: Cifra nyomoruság. (B.)
- Péntek: Ezüst sirály. (Bérlétszűnet.)
- Szombat d. u.: Betyár kendője. Este: Ezüst sirály. (Bérlétszűnet.)
- Vasárnap d. u.: Lumpácius, vagy a három jómadár. Este: Ezüst sirály. (Bérlétszűnet.)
- Hétfő: Ezüst sirály. (C.)

* A Csitri tegnap este szépségű közönség előtt került színre. A legújabb francia vigjáték címszerepe olyan, hogy azt nem lehet elrontani. És ha a címszereplő még hozzá olyan fiatal és olyan üde bájos jelenség, mint Gajdzsinszky Irénke, akkor a siker nem maradhat el. Nem akarunk bókolni, hanem őszinte bírálatot mondunk Gajdzsinszky Irénke tegnapi első fellépéséről annál is inkább, mert úgy tudjuk, hogy az érettségizett kisasszony a színipályára lép. Már amikor a színpadra lépett, látta a közönség, hogy nem egy műkedvelő szárnypróbálgatásáról van szó. A biztos fellépés, a színpadon való otthonosság azonnal megnyerte a

nézőket. A fiatalság javára irrandó temperamentumból a kellő és szakavatott iskoláztatás sokat le fog nyesni. Gajdzsinszky Irénke tehetséges, szíve is van, de a dikció modorossága még elárulja a kezdőt. Erről azonban bizonyára le fog szokni. A közönség szívesen fogadta a debütálót és nemcsak a felvonásvégeken, hanem a nyílt színen is többször megtapsolta. Az előadás egy-két szereplő akadozásától elfekintve eléggé pördült. Földes Mihály komikus szerepe aratta a legnagyobb sikert. Forgács és Várnai nemes egyszerűséggel játszották hálás szerepüket. Fülöp Irma ragyogó szépségével kápráztatta el a közönséget és elegáns toalettjei szenzációt keltettek. Nyiltszini tapsot kapott Gyarmatyna, aki egy vénkisasszony szerepében bebiztosította, hogy tehetséges színésznő. Benkőné, Follinuszné, Tóth Böske és Jenőffy Tusi epizód szerepekben remekeltek. Végül meg kell emlékeznünk arról, miért történik meg, ha prózát játszanak, hogy a sugószavait sokkal előbb hallja a közönség, mint a szereplőkét? Ugy tudjuk, hogy a Csitriből ugyancsak elég próbát tüzött ki az igazgató, s így a prózai együttesnek ugyancsak volt alkalmá és ideje a tanulásra. Az akadozás és a szerepnemtudás hántóan hatott. (Kv.)

* Az Ezüst sirályban szenzációsan ujszerű, nagyszabású táncokat mutatnak be. A táncokat Forrai balletmester tanította be és azokat a színtársulat legjobb táncosai adják elő. Különösen sokat táncolnak Halmos Mici (Maritta) és Selmeci Mihály (Jakólihu), akik partnerek is. Ők kelten az egész operettet végig táncolják. Azonkivül nagy tánc van Horváth Micinek (Xenia nagyhercegnő) Selmecivel, Jakabfynak (Cziáky) ugyan csak Selmecivel és végül különös népszerűségre tarthat számot a Horváth Mici, Halmos Mici és Selmeci által bemutatott nagyszerű és nehéz tánc. A pénteki bemutatás óriási sikerét már csak ezek az egymást követő elsőrangú táncok is feltétlenül biztosítják.

* A Troubadour szerdai előadásán énekel először nagyobb szerepet Benkő Eta a színtársulat tagja, akit Azucena nehéz szerepében ismer meg az aradi közönség. Az opera többi főszereplője ezuttal is Váradi Margit, Takács, Ladislai, Barics és Ács.

* A legutóbbi jubiláris előadásán általános tetszéssel fogadott Cifra nyomoruságot ismétli meg csütörtökön a színtársulat.

* Ma pikáns műsor a Modern Kabaréban. Pompásan összeállított műsort mutat ma be a kabaré kitűnő társulata. Színre kerül két kacagtató pikáns bohózat. Nagyszerű számokkal szerepelnek: Borszéky, Constant, Nádassy, P. Kránitz Böske, Rudas, Lola Slavikovszky, Márai, Lantos, Fila Jonescu, Marescu, stb.

* Magyar írók kincses háza címen tartalmas mű jelent meg Clujon (Kolozsvárott) Olajos Domokos szerkesztésében. A több száz oldalra terjedő kötet számos erdélyi író munkáját mutatja be. A szerkesztő célja az, hogy a budapesti gyámkodás alól felszabadult erdélyi irodalmat vigye az olvasó közönség elé. Aradiak közül irtak a könyvbe: Cifra Géza, Papp Andor, Nagy Dániel, Farkerty Tibor és Gárdonyi Jenő.

Törvényjavaslat

az árdragítók ellen.

BUCURESTI. Az árdragítási visszaélések meggátolására vonatkozó törvényjavaslat elkészítését megbízott bizottság, szakított az eddig követett azzal a rendszerrel, hogy minden egyes árdragítási esetet elszigetelten bíráljon el, hanem a kérdést általános szempontból veszi bírálatalá és mint általános érvényű társadalmi betegséget tekinti, melyet rendszertelen és kiszakított intézkedésekkel nem lehet megszüntetni.

Az új törvényjavaslat ebből az elvből indul ki és az első lépés lesz, mely az árdragítás elleni harcot egységessé kívánja tenni. A bizottság továbbá felismerte annak szükségességét, hogy minden törvényesen megállapított árdragítási esetet példásan kell megtörölni. Hogy pedig a következők határozzák meg, nehézséges és haszontalan alakítások ne csökkenthessék az eljárás nagyon egyszerű lesz. Így az ellenőrző közegeknek módjában lesz egyszerű jegyzőkönyvben megállapítani az árdragítási visszaélést. Hogy pedig elkerülhetők legyenek a határozatok elévülései, a javaslat bizonyos alakítást ír elő, mely mindenestre alkalmazható lesz.

Az ilyen módon felvett jegyzőkönyv adatai, mindaddig, míg annak hamis volta be nem igazolható, bizonyító erővel fog bírni és az ítélkező hatóság, nem engedheti meg semmi szin alatt, hogy a jegyzőkönyv ellen tanúkkal, vagy más bizonyítási eszközökkel bizonyíthassanak, mint ahogy eddig történt. A most működő bizottságok járnak el ezután is első fokban. A felelőzéseket a törvényszék bírálja el; de felelőzni csak ritka és kivételes esetekben lehet.

Rágalmazás egy eljegyzés körül

Kovács Kálmán szentpál lakos eljegyezte Almási Krisztinát. Az eljegyzésbe azonban nem tudott beleenyugodni Kovács sógora, Kovács Pálné és hogy a házasságot megkötésére, hamis híreket terjesztett Almási Krisztináról. A hírek eljutottak a véglegesen fülébe is s ennek az lett a következménye, hogy Kovács Kálmán visszakerült menyasszonyától a jegygyűrűt. A megbántott leány rágalmazásért feljelentette Kovács Pálnét, akit ma vont felelősségre Zih József járásbíró. A bíróság rágalmazás vétségében bűnösnek találta Kovács Pálnét és 140 lei pénzbüntetésre ítélte. A tárgyalásnak romantikus epilógusa volt. Kovács Kálmán, aki időközben más leánnyal váltott jegyet, volt menyasszonyával, miután a bíróság rehabilitálta, kibékült és valószínű, hogy második eljegyzését felbontja és visszatér első szerelméhez, Almási Krisztinához.

Meggyalázták a debreceni templomot.

DEBRECEN. A városban nagy izgalmat és felháborodást kelt az a tegnap felfedezett betörés, amely a híres debreceni református templomban történt. Az ismeretlen betörők meggyalázták a templomot és legjobban Balthazár Dezső püspök székét gyalázták meg. Azt hiszik, hogy a templom gyalázás politikai bosszú műve és ilyenformán akarnak tüntetni Bal-

thazár püspök ellen elkeseredett politikai ellenfelei. A város református egyházközsége rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen elhatározta, hogy a templomot nagy ünnepek között újból fel fogják szentelni s egyúttal az egyházközség százezer korona jutalmat tűzött ki annak, aki a hatóságot a tettesek nyomára vezet.

Lemondott-e IV. Karoly a trónjáról?

BÉCS. Wlassics Gyula a Magyar Szemle című revüben elmondja az eckartsaui nyilatkozat létrejöttének történetét.

Elbeszéli, hogy a forradalom idején Károlyi Mihály miniszterelnök, 1918 november 12-én felszólította őt (Wlassicsot), hogy néhány főrral utazzon ki Eckartsauba s tájékoztassa IV. Károly királyt a forrongó helyzetről. Károlyi azt is hozzátette, hogy célszerű volna, ha a királynak a trónról való lemondást ajánlanák. Erre azonban Wlassics határozottan kijelentette, hogy semmi szin alatt sem vállalkozik arra, hogy a megkoronázott királyt a trónról való lemondásra kérje s kijelentette, hogy erre a főrendiház egyetlen tagja sem vállalkoznék. Hozzátette még, hogy mivel a király, mint Ausztria császára, Ausztriára nézve az ügyek vitelétől visszavonuló nyilatkozatot adott ki, legfeljebb ily tartalmu nyilatkozatról lehet szó, de emellett többre, semmiesetre sem vállalkozik. Károlyi Mihály próbálta kapacitálni, azonban állhatatosan megmaradt álláspontján.

Ily előzmények után utazott Wlassics Eszterházy Miklós herceggel s Széchenyi Emil és Dessewffy Emil gróffal Eckartsauba ahol november 13-án a királylyal az Ausztria számára kiadott proklamáció tartalmával egybehangzó nyilatkozat készítését a legmesszebbmenő részletességgel megbeszéltek. Az audienca előtt a szöveget az ausztriai nyilatkozatból Eckartsauban szóról-szóra lefordították ők is és a király is, hogy ennek a nyilatkozatnak a legtávolabbról is trónlemondói jellege volna, tévedés. Aki Budapesten az akkori események közvetlen tanúja volt — írja Wlassics — az előtt nyilvánvaló, hogy a királyt, ki semmi erő hatalomra nem támaszkodhatott, a vis major akadályozta meg királyi jogainak és kötelességeinek tényleges gyakorlásában és nem ő az oka annak, hogy nem érvényesíthette e korona jogait és nem teljesíthette kötelességeit. Midőn ezekre a körülményekre kötelességszerűen rámutattunk, egyúttal mindnyájan kifejtettük a király előtt, hogy ez a lázadó hullámverés átmeneti. Ilyen előzmények után írta alá a király a nyilatkozatot. A midőn azután november 14-én Wlassics a nyi-

latkozatot átadta Károlyi Mihálynak, ez azzal fogadta, hogy már semmiféle nyilatkozatra nincs szükség, mivel illetékes tudós professzorok szóval és írásban kifejtették, hogy az ausztriai uralom elvesztésével a pragmatika szankció is megszűnt s ezzel a magyar királyi szék is megüresedett. Erre Wlassics kijelentette, hogy ez teljesen téves fölfogás s elmondotta azt is, hogy erről szó volt Eckartsauban, ahol a király, aki erről a szakvéleményről egy újságból értesült, csodálkozott, hogy az osztrák császár ausztriai uralmi sorsával ily szoros kapcsolatot hirdetnek magyar tudósok.

„Bochok.”

Berlin. Az elzász-lotharingiai sajtó a didenhofeni pályaudvaron történt eseményről ír. Egy vasuti tisztviselő egy hatalmas ruddal fejbeütött egy francia repülőistét, mert ez a tisztviselőnek német felszólására a következő kijelentést tette:

— Nem értek bochul, beszéljen velem franciául.

A strassburgi Republik című lap az esettel kapcsolatban a következőket írja: Aki nálunk még mindig nem tud lemondani a „boch” szóról, az véleményünk szerint legjobban cselekszik, ha a saját és a nemzet érdekében visszamegy oda, ahonnan jött. Ha ezt nem cselekszi meg, ki van téve inzultusoknak. Mi nem engedjük meg, hogy saját országunkban szidalmazzanak minket.

A III. osztályú kereseti adó.

A III. osztályú kereseti adó január 27. tárgyalása sorrendje: Amont János, özv. Baumgartner Józsefné, Benedek Gizella, özv. Béres Gusztávné, özv. Breitbart Vilmosné, Czincár Lajos, Cirom Mór, Csungán Anna, Dezsőfi Gyula, Gid Tivadar, Glück Samu, Goldschtein Jenő, Haász Ignác, özv. Henz Mihályné, Hermann Antal, Goldbach János, Jenei János, Klein Jakab, Kueelász Lajosné, Kurják Hermann, Löwinger Emma, Mester József, Neumann Ignác, özv. Paragi Ferencné, Panyi Lajos, Piblinger Lajos, Princz Mátyás, Remez János, Sándor Balázs, Sándor Józsefné, Schubkegel Adám, özv. Szabó Gusztávné, özv. Szeit Mátyásné, Tóth és Hoffmann, Ungureán László, Vig Julianna, Vörös Jolán, Weisz Józsefné, özv. Verner

Sándorné, Veszely Józsefné, Zsvikovits Milán, Tódor Józsefné, Burger Ferenc, Grogot János, özv. Rätz Mihályné, Balkó Mihályné szatócsok, Braun Gusztáv, Kaufmann és Maté szállodások, Hady Antal szeméthordó, özv. Vinkler Sándorné szikvizgyár, Gartner Sándorné szikvizgyár, Fischer Testvérek, Koczian Katalin, Nádasdy Sándor, Kovács Ferenc szítás, Szilágyi és Caillag szónkereskedő, özv. Frank Vilmosné sarkókereskedő, Nedelkó Józsefné szegkövác.

Szé hámos grófi pár.

Röviden írtak arról a lapok, hogy Grázban letartóztatták Mells Colloredo József gróft és feleségét, született Horsky Rózát. A grófi házaspár egész sereg nagyszabású csalást követett el, amelyek során különböző személyeket több millió korona erejéig megkárosítottak. A nagyszabású csalásokról Grázból a következő részleteket jelentik:

A grázi rendőrség egy napon arról értesült, hogy Mells-Colloredo József gróf a blankenwarti kastélyt, amely nem is volt az övé, eladta négy millió koronáért dr. Scarpalettinek, a schweizerhoi szanatorium tulajdonosának. Az is kiderült, hogy Colloredo grófnő több grázi kereskedőnél nagy adósságokat csinált a nélkül, hogy a legkisebb remény lett volna arra, hogy az összeget kifizethesse. Feljelentés érkezett a rendőrségre, amely szerint gróf Colloredo egy grázi kertésznek 11000 koronáról szóló csekket adott át, amelyet azonban a bank nem akart kifizetni. Egy grázi kereskedőnek azt mondta Colloredo, hogy József nevű fia nőül vette Wanderbilt amerikai milliomos unokahugát. Elmondotta azt is, hogy neki 900 ezer svájci frank a vagyona. A kereskedő elhitte a mesét és 600 ezer koronát kölcsönözött a grófnak. Egy női divatárúüzlet tulajdonosa 250.000 korona értékű árut hitelezett a grófi párnak. A rendőri nyomozás megállapította azt is, hogy Colloredo grófnő a blankenwarti kastély berendezését el akarta zálogosítani, pedig a berendezés nem volt az övé. A napokban azután a bűnügyi rendőrség tisztviselői megjelentek a blankenwarti kastélyban és megállapították, hogy sem a grófnak, sem a grófnőnek nincs vagyona. A házkutatás alkalmával kiderült, hogy két francia és egy hollandi értékes festmény egy millió korona értékben hiányzik. A szé hámos grófi párt átadták a bűntető hatóságnak.

— Nem utasítják ki Vilmos császárt Hollandiából. Berlin. A holland kormány félhivatalosan megcáfolja azokat a híreket, amelyek arról szólnak, hogy Vilmos excsászár és az extronörökös részesei volnának bizonyos német monarchista komplottnak, s ezért a hollandi kormány kiutasításukat tervezné.

HIREK.

Oriási vihar Budapesten.

BUDAPEST. Tegnap orkán-szerű vihar dühöngött a magyar fővárosban. A vihar fákat csavart ki, kerítéseket tört össze, és a háztetőkről cserepeket sodort le. Sok ember megsebesült. A Thököly-úton egy 25 éves fiatal embert, a Lövölde-téren pedig egy cselédet agyonütöttek a lehullott cserepek. Kovács Erzsébet 8 éves kisleányt a szél a Dunába sodorta, ahonnan holtan húzták ki. Egy villamoskocsiról a szél egy kislányt lesodort.

— **Andrássyék a keresztényszociálisták nélkül.** Budapest. A közeli napokban megalakul az Andrássy-párt, esetleg a keresztényszociálisták nélkül is. Ebben az esetben az új pártnak csak 30 tagja lesz.

— **Francia pénzügyi szakértő Bécsben.** Páris. Tannery, a francia pénzügyminisztérium igazgatója Bécsbe utazik, hogy a pénzügyi helyzetet tanulmányozza és erről jelentést tegyen.

— **Feloldották a szállítási tilalmat.** Irunk arról, hogy a központi vasutigazgatóság a teherszállítást néhány napra teljesen beszüntette. Ma az aradi üzletvezetőség rendeletet kapott, amely szerint a vezérigazgatóság a szállítási tilalmat feloldja. A teherszállítás azonban még most is korlátozott, mert az üzletvezetőség a maga területén egy-egy félnek egy hónapban csak öt, az üzletvezetőség területén kívül pedig csak három vaggont bocsáthat rendelkezésére.

— **Vázsonyi hazavárják.** Budapest. Újabb küldöttség ment Badenbe Vázsonyi Vilmoshoz, akit a napokban hazavárnak.

— **Sándor Pál a kilépéséről.** Budapest. Sándor Pál az Erzsébetvárosi Körben beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy azért lépett ki a demokráta pártból, mert országos nagy szabadelvű párt van szükség, amely egyesíteni tudja a nemzeti szellemű áthatott dolgozó polgárságot.

— **Dobra kerül Kossuth bankoprése.** Budapest. Kossuth Lajos negyvennyolcas két pengő forintokat nyomó bankoprése a vagyonmentő kiállításra került. A tulajdonosok előzőleg felajánlották a Nemzeti Múzeumnak, de az igazgatóság csak 2000 koronát ajánlott a ritka ereklyéért. Most februárban nyilvános árverésre kerül Kossuth híres pénzgépe.

— **A 21 évesek sorozása.** A városi katonai ügyosztálytól azt az értesítést kaptuk, hogy a 21 évesek sorozása február 15-én kezdődik. A sorozást a mezeiok kezdik, a városiakra csak később kerül a sor.

— **Letartóztatás egy távirat miatt.** Milánó. Caza Grande grófnő, egy olasz republikánus feleségét letartóztatták, mert Abbaziából D'Anunziohoz akkor küldött táviratot, amikor Cavaglia tábornok megkezdte Fiume körülröfölsát.

— **A bolsevisták bosszúja.** Hirt adunk arról, hogy három francia szociálista Oroszországból visszajövet, a tengerbe fullt. Most a Morning Post arról értesül, hogy a francia szociálisták a bolsevisták áldozatai lettek. A franciák azzal vonták magukra a szovjetek haragját, hogy hazaküldött leveleikben erősen megkritizálták a bolsevista uralmat. A mikor Oroszországból távoznunk akartak, sok bájjal kellett megküzdniük. Végül egy norvég szociálista felvette őket hajójára. Egy orosz hajó a nyílt tengeren utolérte a norvég hajót. Lenin ügynökei letartóztatták és a tengerbe dobták őket.

— **Az első női esküdtek.** Berlin. Londonból jelentik: A napokban először történt meg Angliában, hogy a newcastlei esküdttörősnél két nőnek kellett esküdtként működnie. Az egyik nő esküdött, amikor a nevét szólították, nem felelt. A másik az első ügy tárgyalásánál eljuttat és helyette egy férfi pötesküdtet kellett kirendeini.

— **Eljegyzés.** Popescu György állami rendőrbiztos eljegyezte Jancsó Mariskát Lupény. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Nem lesz drágább a villany.** Egy délutáni lap nyomán megirtuk, hogy a villamosmű igazgatósága arra kérte a tanácsot, emelje fel a villany egységárát. A villamos mű igazgatósága annak közlését kéri, hogy ez a híradás tévedésen alapszik, mert egyáltalán nincs szándékában az egységárak felemelése.

— **Elszabadult vagonok.** Marosnémeti és Déva között a tegnapi nagy szélvihar több üres vaggont indított utnak és emiatt a Bucurestibe haladó gyorsvonatnak fél óra hosszatt kellett Marosillyén vesztegelnie. A vasúti kocsikat egy Déváról kiküldött mozdonyral szedték össze a pályatestről.

— **Halálozás.** Tumó Lajos waggongyári művezető, az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár tagja tegnap délután 58 éves korában hirtelen meghalt. A temetés holnap, szerdán délután fél négy órakor lesz a Török Gábor-utca 17. számú házból. Tumó Lajost, akit város-szerle nagyrabecsültek, kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Piknik.** Fényesen sikerült zárkörű műsoros pikniket rendeztek szombaton este a Krispin-teremben Szatmáry Eteleka táncitanónő haladó növendékei. A műsoron sikerrel szerepeltek: Balla Böske, Heller Duckó, Lipkovits Ellus, Szüszér Böske, Balogh Edit, Weisz Boriska, Pollák Böske, Deutsch Juci, Schönwald Nusi, Berán Kató, Assael Dusi, Prinz Gizi, Gárdos Lajos, Schwarz Bódog, Weisz Márton, Lengyel László, Kornis Pál, Barna Tibor, Hajnal István, Szabó Gyula és Székely István.

— **Kiválthatók a strandjegyek.** A tanács mai ülésén elhatározta, hogy a város tulajdonában levő Neptun strandfürdő nyári szezonjára szóló kabinjegyek már most kiválthatók. Előnyben részesülnek azok, akiknek tavaly is kabinbérletük volt. A kabinra való igényeket 15 napon belül kell bejelenteni a városi mérnöki hivatalnál.

— **Naponta újabb műtárgyak láthatók a képző- és iparművészeti szalon állandó kiállításán.** Megtekinthető délután 10-től 1-ig, délután 3-tól 7-ig a kulturpalota kistermében.

— **Felhívás a szereplő közönséghez.** Az aradi Fehérkereszt Gyermekvédő Egyesület február 1. és 2-iki színházi estélyeinek szerdán 3 órára hirdetett próbája ma, szerdán délután 2 órakor lesz. Ma reggeltől kezdve az előjegyzések megszűntek. A megmaradt jegyek Blochnál árusítatnak.

— **Csuklászjárvány.** Budapestben új járvány, az ugynevezett csuklász járvány lépett fel, amelyről egy budapesti orvostanár ezeket mondta: A járványnak nagyobb a híre, mint az maga. Az idén sem fordult elő nagyobb számmal, mint tavaly. Tulajdonképpen ideges tünet az egész, amit villamos kezeléssel gyógyítunk. Eddig minden beteg 3-4 nap alatt meggyógyult. Különben a francia lapokból arról értesülök, hogy ott is van csuklászjárvány. Az egyik párisi orvos beszámol arról, hogy betegeit megijesztéssel gyógyítja. Az egyik páciensére rákiáltott, hogy meg fog halni, erre a beteg csuklása nyomban megszűnt. Ez is azt bizonyítja, hogy ideges bántalomról van szó, amit a ködös és rossz levegő vagy a sok dohányzás vált ki az idegileg kimerült embernél.

— **Kártyajáték-örület Magyarországon.** A Magyarország írja: Egy ismert színész nő kisebb játékban negyedmillió koronát nyert. Egy fiatal bankigazgató egy délután folyamán több hölgytől 1.200.000 koronát nyert. Egy vidéki bankigazgató 10 nap alatt baccarat-on 5 és fél millió koronát nyert, házat vásárolt Budapesten és többé nem játszik. Egy magyar gróf a Nemzeti Kaszinóban egy 1000 dollárost tett egy lapra és így 600.000 koronát veszített. Mint értesülünk, a szerencsés nyerő Almássy, volt szegedi szingizgató.

— **Lopott tárgyak.** Az aradi rendőrségen Halman detektívnel a következő loppásból kifolyólag megkerült tárgyak vehetők át: 1 ezüst cukortartó, 1 antik női aranyóra, 2 karikagyűrű, 2 köves férfigyűrű, 2 arany karcsalt, egy férfi arany óralánc, 1 női arany nyaklánc.

— **Aradon elfogták egy galaci gyár tolvajait.** A galaci rendőrség megkereste az aradi rendőrséget, hogy indítson nyomozást ismeretlen tettesek ellen, akik a galaci textilgyárból harminc ezer lei értékű szövetet loptak el és a nyomozás szálai Aradra vezetnek. A Detescháncsoport Halman és Móna nevű detektívjelel folytatták a nyomozást. A tetteseket sikerült is Aradon elfogniok Farkas Lajos és Halla Imre foglalkozás nélküli egyének személyében. A tettesek beismerték a lopást és bevallották, hogy a textiláruk nagy részét potom áru adták el.

Zsaroló kórházi főorvos.

A cefuji (kolozsvári) az Ujság írja: Pár hónappal ezelőtt költözött Tordára Grosan orvos a feleségével együtt. Mindketten képzett és hírneves operatőröknek mondották magukat. Csak később derült ki, hogy a nő nem felesége, hanem szeretője és hogy az orvosnak törvényes neje és két gyermeke van, akik a legnagyobb nyomorban élnek, mert Grosan nem gondoskodik róluk. Grosan az aszszonnyal együtt rendes vendége volt különféle korcsmáknak és lebujoznak. Ennek ellenére a tordai kórház főorvosa, amikor szabadságra ment, Grosant bizta meg a helyettesítéssel. Az orvos most kezdte el zsarolásait. Így Geister Károlytól, akit mint a betegsegélyező egyesület tagját kezelte, 500 leit zsarolt ki. Humánus működésére azonban Szilágyi Árpádné esete a legjellemzőbb. Szilágyi Árpád föl akarta vétetni beteg nejét a tordai kórházba. Grosan, mint helyettes főorvos, nem vette fel a beteget, hanem vállalták, hogy 2500 leiért megoperálják az asszonyt. A műtét napján az orvos és szeretője öt liter bort ittak meg s az orvos mámoros fővel végezte el Szilágyinén a műtétet. A műtét körül a legnagyobb lelkiismeretlenséggel járt el, az operáció előtt még kezét sem mosott. Alig tette le kezéből a kést, rögtön követelte a honoráriumot. Szilágyiné a jól sikerült operáció után hatodnapra meghalt a műtét következtében fellépett vérmegzésben. A műtét után elhívott orvosok beavatkozása már nem segíthetett rajta. A hatóság felboncoltatta Szilágyiné holttestét. Ekkor kiderült, hogy a műtetre egy-

általában szükség sem volt. A boncolás kétségtelenül azt is megállapította, hogy Szilágyiné a lelkiismeretlenül végzett műtét folytán szerzett infekcióban halt meg.

József főherceg nyilatkozata.

BERLIN. Az Achtur Abendblatt budapesti tudósítója beszélgetést folytatott József főherceggel. A politikától távol élő főherceg a hírlapíró egyszerű, de értékes képekkel feldiszipett dolgozószobájában fogadta. József főherceg a magyar nemzeti hadsereg tábornagyi egyenruháját viselte, a csukaszürke zubbony gallérján arany tölgyfalevél, mellett pedig a Mária Terézia-rend parancsnoki keresztje díszítette. A háboru óta alig változott valamit. A beszélgetés azokra a híresztelésekre irányult, amelyek a külföldön Magyarországról és az ország belső helyzetéről keringenek. A főherceg kijelentette, hogy ismeri a külföldnek Magyarországgal szembeni hangulatát. Rámutatott azonban a viszonyok jelentékeny javulására, amelyek főként Budapesten, de az ország többi részében is az utóbbi időben bekövetkeztek. Véleménye szerint az a javulás folytatódni fog és számolni lehet azzal, hogy a legközelebbi időben minden tekintetben normális állapotok lesznek. Magyarország jövő politikájáról azt mondta a főherceg, hogy ez a politika minden tekintetben teljesen független magyar állam berendezésére irányulhat és ez a függetlenség nemcsak közjogi és politikai, hanem gazdasági is lesz. A királykérdésről azt mondta a főherceg, hogy a nyilvánosság előtt erről a kérdésről nem akar nyilatkozni.

Ejszakai botrány.

Az elmúlt éjjel 2 órakor az aradi Josyvarában irtózatoss lövöldözés és lárna csodította össze a járőkelőket. Egy vidám társaság mulatott együtt, az egyik éjszakai mulatóban a mulatóban a társaság tagjai ihumánált állapotban voltak, összekulönbözték a mulató tulajdonosának fiával. Eleinte csak szóval harcoltak, később azonban verekezésre került a sor s a tulajdonos fia kénytelen volt elmenekülni a botokkal hadakozó vendégek elől. Végigfutott a Hal-téren, a társaság természetesen utánna. Majd az egyik ur revolvert vett elő s ötször egymásután a menekülő után lött. A lövések közül egy sem talált. Néhány katonatiszt sietett elő, hogy a rendet helyre állítsák, de a lövöldöző urat nem sikerült elfogni. Nemokára megérkezett a rendőrség, amely a társaság tagjait összefogdosta. Valamennyiök ellen közbotrány okozása miatt megindul az eljárás.

Gyilkos festőművész.

BUDAPEST. A magyar főváros művészi köreinek nagy szenzációja van. Egy magyar képzőművész, **Kóber Leó**, akinek nevét a külföld is előnyösen ismeri, gyilkos merényletet követett el egyik kollégája ellen. Tegnap **Környey** operaénekes és felesége **Hadrik** Anna operaénekesnő a lakásukon estélyt rendeztek, amelyre több színészt és festőművészt is meghívtak. Az estélyre hivatalos volt **Bednár János** festőművész és **Kóber Leó**, a kiváló rajzolóművész is. A két művész között egy ügyből kifolyólag összeszólalkozásra került a sor. A szócsata hevében a különben is indulatos természetű **Kóber Leó** kést rántott és **Bednár** mellébe szurta. A kés a festőművész tüdejébe hatolt a szívtől 2 milliméternyire. **Bednárt**, aki súlyosan megsebesült, a Rókus-kórházba szállították. Állapota életveszélyes.

Lakók a béremelés ellen.

BUDAPEST. A lakók szövetsége nagygyűlést tartott, amelyen tiltakozott a házbéremelés és a felmondás ellen. A nagygyűlésről egy küldöttség kereste fel **Tomcsányi** igazságügyminisztert, akivel közölték a nagygyűlés határozati javaslatát. A miniszter kijelentette a lakók küldöttsége előtt, hogy a háztulajdonosok nem kapják meg azt a jogot, hogy korlátlanul emelhessék a béreket és hogy akármilyen jogcímen felmondhassanak. Kijelentette a miniszter azt is, hogy a vitás kérdések a lakáshivatal mellőzésével a független bírósághoz kerülnek és végül kijelentette azt is, hogy a lakásrekvirálások, valamint a közös konvók meg fognak szünni.

A lakáshivatal

elbocsátott tisztviselői

Baltea táblabíró, a lakásbizottság elnöke a belügyi reszorttól hozta a lakáshivatal tisztviselőinek fizetésrendezésére vonatkozó rendeletet. E rendelet értelmében a tisztviselők számát redukálni kell, ezért a lakáshivatal kilenc tisztviselőjének el kell hagynia a helyét. A tisztviselők dr. **Chicin Remus** lakáshivatali elnök vezetésével ma délelőtti tisztviselők dr. **Moldovan** Silvius prefektusnál és dr. **Robu** János polgármesternél és arra kérték, hogy miután őket az 1331-1920. számú prefektusi rendelet városi tisztviselőknek nyilvánította, tegyék lehetővé, hogy mint a város tisztviselői valamely más közigazgatási hivatalban nyerjenek beosztást. A városi adóhivatalnál sok újonnan rendszeresített állás még mindig betöltetlen és ezeket a lakáshivatal elbocsátott tisztviselőivel lehetne betölteni. Ugy a prefektus, mint a polgármester a legmesszebbmenő támogatásokat ígérték meg s kijelentették, hogy minden lehetőséget elkövetnek, hogy a lakáshivatal tisztviselői álláshoz jussanak. A lakáshivatal elnöke továbbra is dr. **Chicin Remus** marad. A titkári teendőket továbbra **Sporea Ionuc** végzi, meg-

marad állásában **Heller** kataszteri tisztviselő, egy gépirónó és két detektív. Új beosztást nyert a hivatalhoz **Kriznik Jenő** jegyzőkönyvvezető és egy királyságbeli tisztviselő, aki a lakáshivatalban detektívönöki minőségben teljesít szolgálatot.

LEGUJABB.

(Ujabb pucss Fiumében.) **Lugano**. **Zanella** Richard volt olasz képviselő pucstól kísérelt meg, hogy elfoglalja Fiumét. A pucsból résztvevőket azonban lefegyverezték, lefegyverezték továbbá a kormányzóépület őrségét is. A reguláris csapatok egy kaszárnyát elfoglaltak heves harcok után, amelyeknek több halott és számos sebesült esett áldozatul. A kormánycsapatok a városban helyreállították a rendet.

(Harding sztrájk törvénye.) **Hága**. Newyorki tudósítások szerint **Harding**, az Egyesült-Államok elnöke elsőnek a sztrájk törvényről szóló törvényjavaslatot nyújtja be. A törvényjavaslat szerint mindazokat, akik az állami üzemeknél sztrájkra bujtogatnak, halállal büntetik.

(Károly exkirály beteg.) **Bécs**. **Károly** exkirály influenzában megbetegedett. A beteget **Zita** ezkirálynő ápolja. **Károly** állapotában javulás állott be.

(Lengyelország nem avatkozik más állam ügyeibe.) **Krakó**. **Benes** cseh külügyminiszter felhívta a lengyel kormányt, hogy a Habsburgok visszatérése esetén csatlakozzék a cseh és olasz álláspont-hoz. A lengyel kormány válasza az volt, hogy Lengyelország idegen államok belügyeibe nem avatkozik.

(Ultimátum Németországnak.) **Páris**. Ma ült össze a legfőbb tanács, hogy Németország lefegyverzéséről tárgyaljon. Párisi híradások szerint a legfőbb tanács a lefegyverzés kérdésében pontosan körülírt ultimátumot küld Németországnak.

(Egy millió korona képekre.) **Budapest**. Az Ernst-muzeumban rendezett képtárlat első napján egy millió korona volt a bevétel. (Magyarország háborús adósságai.) **Budapest**. Félhivatalosan közlik: Magyarország háborús adósságai 1920. június 4-ikéig számitanak.

(Danielou informátora.) **Budapest**. **Danielou**, a trianoni békeszerződés előadója a nemzetiségi kérdéssről Budapesten **Ziegescu** József egyetemi tanár, volt képviselő informálta.

(Rubinekék programja.) **Budapest**. A kormányzópárt február 3-án értekezletet tart, amelyen **Rubinekék** módosított programmal állnak elő. **Rubinekék** ki fogják fejteni, hogy közeledni kívánnak a városi polgársághoz. Itt említjük meg, hogy a szabad ki-

rályválasztók pártja erősen szervezkedik.

Jövőre általános népszámlálás.

BUCURESTI. A statisztikai hivatal igazgatósága közli, hogy Erdély területén az 1920. december havában megtartott népszámlálás nem a statisztikai hivatal rendeletére és közreműködésével történt, hanem azt a közigazgatási hivatalok nyilvántartás céljából rendezték. Egész Románia területén a békeszerződés ratifikálásától számított egy év után rendeznek általános népszámlálást, még pedig az erre vonatkozó 1912. évi február 10-én kelt speciális törvényrendelet alapján.

Az élet Bécsben.

Akik Bécsét és Budapestet megjárják, akár szándékosan, akár nem, azt a hirt érzésként, hogy Bécsben az élet aránytalanul sokkal drágább, mint a magyar fővárosban. Most kezünkbe került a Regina bécsi hotelrestauránsnak egy déli étlapja, amely a múlt év december 31-iki árakat tünteti fel. Az étlapból kitűnik, hogy egy adag marhahús 48 koronába kerül, míg Budapesten 51 korona. A bécsi étlapon a menü ára 28, 38, 48 és 58 korona. A menü szegényes, mert mindössze két fogásból áll, de konstatació, hogy nem sokkal drágább a budapestinél. Rögtönzött ételek közül megemlítjük a borjúsültet, amelynek Bécsben 60 korona az ára és a sertéssültet, amelynek 70 korona az ára. Szárnyasültet 100 koronáért szolgálnak fel. Mind ebből pedig az a tanulság vonható le, hogy akinek pénze van, az Bécsben és Budapesten egyforma drágán tud élni.

Mozl.

A mozgóképszínházak műsora. Január 26-án az Apollóban: A gonosz apáca. Dráma. Az Urániában: Tilos a csók. Vigjáték.

A gonosz apáca. (Szenzációs film-dráma az Apollóban.) Szerdától kezdve mutatja be az Apolló színház A gonosz apáca 4 felvonásos film-drámát, amely a szezon leghatalmasabb slágere. A rendkívül érdekes történet azzal kezdődik, hogy Anders műépítész, akinek idegrendszerét aláásta a sok munka, egy régi kolostor lebontásával foglalkozik, amely egykor jezsuita papok és apácák hajléka volt. Az építész egy könyvet talál, amelyből megtudja a lebontás alatt álló kolostor titkát. Volt ugyanis az apácák között egy Ágola nevű nővér, aki erkölcselen életet élt, éjszakáknak idején barátaival dárídókat rendezett, míg aztán viselt dolgai kiderültek s a zárda főnöknője kivégeztette a gonosz apácát, akinek koporsóját az építész fölfedezi s a holttestben a saját feleségét véli fölismerni. Ettől a perctől kezdve rémlátásai vannak s hogy megszabaduljon a gonosz apáca üldözéseitől, egy éjszaka megöli — a saját feleségét.

Jön TIH-MINH!

Magyar film az Urániában. A budapesti Star filmgyár egyik pompás művészi alkotását szerdától kezdve mutatja be az Uránia színház. Tilos a csók a címe ennek a szellemes vigjátéknak, amelynek története rendkívül mulattató. Az ötletes helyzetek egymást kergetik a filmen, amely sok kellemes percet nyújt a nézőközönségnek. A főszerepben **Loth** Ilka, a bájos fiatal moztáster elsőrangú alakítása nyújt.

Közgazdaság.

Időgen valuta készítése

BUCURESTI. A pénzügyminiszteriumban működő valutabizottság javaslatára a pénzügyminiszterium elrendelte a valutakivitel korlátozását. Valutát a jövőben csak a következők vihetnek ki: 1. olyan kereskedők, akik külföldről bevételre engedélyezett árukat akarnak behozni. Az engedély iránti kérelmekhez csatolni kell az illetékes iparkamara igazolványát a kereskedői nyilvántára nézve, továbbá a legutóbbi adófizetési nyugtát és a megrendelőlevelet, vagy számlát. 2. Azok az egyetemi hallgatók, akik tanulmányaik végzésére miniszteri engedéllyel külföldre mennek. Azonban irásban ki kell jelenteniük, hogy az illető államban nem fogják követelni a román követéségtől a tényleges beváltását. A kérvények a közoktatási miniszterhez emelkednek és melléklendők a szülők utolsó adófizetési nyugtái. 3. Azok a személyek, akik sürgős családi vagy személyi okokból kénytelenek külföldre utazni. Ezeknek igazolniuk kell utazásuk célját és az adó befizetését. A valutabizottság azzal a kérelemmel fordult a belügyminiszterhez, hogy csak a legsürgősebb esetekben és csak indokolt esetekben adjon utlevelet.

A valutapiac.

Páris, szikratávirat január 24-ről: Dollár 14.30, márka 24, leu 18.75. Bucuresti, január 24.: Dollár 74, márka 1.25. Arad, január 25.: Dollár 74, márka 1.26. Timisoara (Temesvár), január 25.: Dollár 74, márka 1.26. Budapest, január 24.: Angol font 2100—2150 léva 700—740, dollár 500—540, francia frank 3650—3700, márka 870—900, lira 1980—2020, osztrák korona 81—84, rubel 255—270, leu 690—710, szokol 690—710, korona- és frankdinár 1470—1510, lengyel márka 69—73. Bécs, január 25. Márka 1000, leu 790, francia frank 4200, dollár 616, rubel 335, szokol 805, angol font 2440, dinár 1650, magyar bankjegy 120, lengyel márka 82. Zürich január 24. Berlin 1062.5, Newyork 635.60, Prága 85.84. Budapest 117.5. Zág ráb 440, Bucuresti 840. Bécs 170, osztrák lebeljegyzett korona 100.

A Turulgyár beszüntette üzemét. A timisoarai (temesvári) Turul cipőgyár, amely Románia legnagyobb cipőgyára, kénytelen volt üzemét beszüntetni, mert a közlekedési és pénzügyi viszonyok lehetetlenné tették a termelést. A gyár nagyszámu munkását elbocsátotta.

Budapesti értéktőzsde. Budapest, január 24. Az értéktőzsdén a következő fontosabb kurzusok alakultak ki: Magyar Hitel 2045, Osztrák Hitel 1135, Angol-Magyar Bank 1000, Leszámlító Bank 810, Salgótarjáni 7675, Rimamurányi 3700, Államvasutak 4250.

Az Aradi Első Borértékesítő R. T. február 2-án tartja rendes évi közgyűlést. Az intézet 1920. március 1-én lezárt mérlege 146,837 korona 65 fillér nyereséget tüntet fel. A közgyűlés tárgysorozatán szerepel az alaptőkének 2 millió leire való felemelése.

A Zalautai Takarékpénztár R. T. február 20-án rendkívüli közgyűlést tart, amelyen új igazgatót választanak és amelyen dönteni fognak más intézettel való egyesülés kérdésében.

A szerkesztésért
KÁROLY JÓZSEF
felel.

Apró hirdetések

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítottuk.

Minden szó hirdetési ára 75 bani. Vastagabb betűkkel 1 lei 50 bani. A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 7 lei 50 bani.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető megváltoztassa.

Levelezés.

HUSZONEGY EVES fiatal asszony középkori uriember sürgős ismeretségi keresi, aki őt anyagilag támogatná. Leveletét „Bánat” jellegével Wallinger hirdetője Lázár-utca lovábtól. 10441

Alkalmazás.

SIMA RUHA vasalásához vasalónő azonnal felvétetik. — Strada Consistorialui (Batthyány-utca) 23. szám, I. emelet, jobbra. 900

NŐI SZABÓSAGHOZ önállóan szelni és varrni tudó elsőrendű munkaerőt keresek. Címeket a kiadóba kérek. 335

HAZVEZETŐNÖK ajánkozik a háztartás minden ágazatában jártas megbízható nő, magányos urhoz. Vidékre is megy. Címe: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10442

HAZVEZETŐNŐ, ki önállóan főzni tud, vidékre felvétetik. Cím: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10441

NEVELŐNŐ gyermekek mellé ajánkozik Cím: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10441

Lakás.

Három szobás modern urilakás belvárosban, ebédlő, háló berendezéssel, ártárral átad. Bővebbet Cornul vanatorulni (Vadászkürt-kávéházban) Szerényél. 10473

Vétel és eladás.

JOKARBAN levő gyermekjátékok (kuglik, katonák, építő-kockák) eladó. Str. Consistorialui (Batthyány-utca) 23. sz., I. em., jobbra. 900

LÁBZSÁKOK jutányos árban, kölcsönbe is Schächternél, Árpád-tér 5. 339

FAJTISZTA, csodaszép spicc kölyök kutyák eladó. Strada Cosbuc (Wesselényi-utca) 26. 340

MALDÓ iókarban levő női kabát, sötét-kék gazebliuz Strada Russu Sirianu (Anich Laus-utca) 17. kapu alatt balra. 10472

EGY EBÉDLŐ, háló és konyha berendezés lakással együtt átadó. Bővebbet a kiadóban. 336

KERESEK 3 tükröt 2 m., 1.50, 1.20, magas kerettel, vagy keret nélkül. Címeket „Jég” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 342

Inqatlan.

THOKOLY IMRE-UTCA 44. számú ház, jóforgalmu fűszerüzlettel, pékműhelytel, más vállalkozás miatt eladó. 331

Desztilált

kipinai petroleum azonnali szállításra kapható kicsiny-

Pruna cégnél

MAROSILLYE. 344

A táncoló Berlin.

(Mit keresnek a táncosok és táncitanitók?)

BERLIN. Még sohasem kerestek annyi pénzt és még sohasem fizettek táncitanításért annyit, mint most. A modern táncos valóságos hivatás lett, amely jelenleg a legjobban fizetnek. A közönség egy-egy táncóraért sokszor oly összegeket fizet, amelyeket azelőtt egy híres orvosprofesszornak fizettek honoráriumként. De ez a divat is kezd lassanként kikopni. A háború előtt nemrég még alig ismerték a modern hivatásos táncost. A danzingi Girls és más rózsaszínű arcú és szőkehajú leányok mutogatták ugyan exotikus lábficameikat és rózsaszínű trikóikat a variété színpadán, de fellépésükért havi 5-600 márkánál többet nem kaptak. Az első modern táncospar, amely elegáns estélyi öltözetben mutatta be művészetét, először 1912-ben lépett fel a berlini Apollo-színházban. A mutatvány egészen új volt és nagy sikert aratott, de azután kitört a háború és amíg a vérázta mezőkön borzalmas táncát járta a halál, az-íthoz maradothaknak nem volt kedvük a tánchoz s azonkivül is a táncoló törvény. Utolta: A háború befejezése után a sokáig beklyóban tartott táncvágy ismét fellobbant és a modern hivatásos táncosok gombamódra szaporodtak. Ugyancsak sokra taksállák mesterségüket. A hivatásos táncosok horribilis gázsikat követeltek és kaptak is. Így például a Hadges- és Biller-pár havi 10.000 márkát kap, Berth 15.000 márkát, Anifa Berber 20.000 márkát, Mátray Ernő és Sterna Kata 20.000 márkát, sőt Dickstein Anna havi 30.000 márkát kap. Most várják Berlinbe Saharét-el. Beavatott körökben úgy tudják, hogy a kiváló táncosnő havi 60.000 márkánál olcsóbban nem lép fel. Ezeket a gázsikat a variété-színpadok fizetik. De a kabarék még nagyobb gázsikat adnak. A művésziileg komolyabb színházakban a táncosok a személyzelhez tartoznak és helyzetük sem oly rózsás, mint az ugynevezett szabad táncosoké. Ha ezekben a színházakban a táncosok saját

számláikra rendeznek előadást, az igazgatóság a bruttójövedelem 50 százalékát adja nekik és így is jó üzletet csinálnak. Így például a Charell-estvérek vagy a Petz-ballet tagjai havi 30.000 márkát keresnek. Látható tehát, hogy a táncosoknak minden okuk megvan arra, hogy ne csak a sorsukkal, hanem a közönséggel is meg legyenek elégedve. Mert hiszen a közönség táncórullete az a termékeny talaj, amelyben ezek a horribilis gázsik megteremnek.

De nemcsak a hivatásos táncosokért, hanem önmagáért is szórta a pénzt a közönség. Egy évtizeddel ezelőtt 5 márkáért órákhozatt tanította a walcet a táncitanító. 1912-től 1914-ig az átlagpolgár egy-egy táncóraért 7 és fél, 10 márkát fizetett. A háború kitörésekor a táncolni vágyók kénytelenek voltak lakásukban meghúzódni és a tánciskolákban szünet állott be. De ez csak két évig 1916. elejéig tartott. Az emberek azután ismét felkeresték a táncitanítókat, akik családekként az órádiát ismét 5-6 márkára szállították le. De amikor minél több táncos jelentkezett, az árak is emelkedtek. 1918-ban egy óráért 15-20 márkát kértek, 1919-ben és 1920-ban átlagosan 40-50 márká volt egy táncóra. Berlin Westen nevű városrészében egy tánciskolában 100 márkát is kérnek óránként. Ebben az iskolában töként külföldi diplomaták és amerikai táncitanítók tanulják a mondain táncokat. Ámbár komoly tisztviselők is felkeresik a tánciskolákat és sovány fizetésükből áldoznak Terpsychoré oltárán. A táncórullet úgy látszik már elérte a kulmináló pontot. Erre vall legalább az a körülmény, hogy a berlini táncitanítók megérezve a zuhanó konjunkturát már leszállítják az árakat. Az év első hónapjában láthatólag megcsappant a tánciskolákat látogatók száma. Ez is összefügg az általános gazdasági pangással. Ez is jele annak, hogy már nem a mélységben táncolnak, hanem az egészséges élet utjára akarnak térni az emberek.

Aranyat, ezüstöt bármily mennyiségben a legmagasabb áron vesz a

BRANDESZ-féle ékszergyár részére a
Központi Aranybevéltő ékszerész

ARADON, Balevardul Regele Ferdinánd I. (József tög-ut) 12. 500

Véanökl munkát szép kivitelben aranyba és ezüstbe oivállal.

Magán és bérházak, gazdálkodásra alkalmas házak elfoglalható lakással, tanyák, sertéshizlaldák, ezütlök olesón vehetők. Bővebbet Wallinger adászvételi közvetítő irodájában Lázár-ut.

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvesz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája, Lázár, Vilmos-utca, Kleh I. hirdetés és hírlap irodája Strada Romanulsi (Zrínyi-ut) és Masul, Balevardul Regele Ferdinánd I. (Boros Bény-tér) 15. szám alatti papirtüzete.

Névjegyeket, levélpapírokat, meghívókat, üzleti és hivatali

NYOMTATVÁNYOKAT

kisebb-nagyobb mennyiségben legjutányosabb, legcsinosabb kivitelben és legjobb papíroson készít az

Aradi Közlöny nyomdája

:: (Az Arad-osanádi egyesült vasutak palotájában.) ::

NYILTÉR.

Az ezen rovatt alatt közlötöket nem vállalkunk felelősséget.

Érv. Tumó Lajosné szül. Schmidt Teréz mint mélyen sajtott hitves, a maga, illetve gyermekei Ferenc és Irma, úgy az alóítottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a telejhatatlan jó férj, hűszeretett édesapa, após, gyermekek, testvér, sógor, nagybácsai, unokatestvér, rokon és jóbarát

Tumó Lajos

Waggygyári művezető

f. évi január hó 24-én d. u. 8 órakor munkás életének 58-ik s a legboldogabb házasságának 34-ik évében rövid eszenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képet történt győszes elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai feletk hó 26-án, d. u. 4 órakor fogtak a Török Gábor u. 17. sz. saját házából a rom. kath anyaszentegyház szertartásai szerint a helybeli felső temetőben örök nyugalomra belyeztetni.

Az engedélytly gyászmező áldozatát elhunytak lelki üdvéért január hó 29-én, d. e. 9 órakor fog a helybeli főútsát. Minorita-utják. szentegyházban az ékek Urának bemutatattai.

Az örök világság fényeskedjék nekzi

Arad, 1921. január hó 24-én.
özü. Tumó Antalné, anyja. Tumó Ferencné sz. Paluch Gizella, menyje. Tumó Antal, Tumó Anna férj. Mágori Istváné, Tumó Juliána férj. Agoston Károlyné, testvérei. Tumó Antalné sz. Makray Teréz, Mágori István, Agoston Károly, Feix János és neje sz. Schmidt Mária, Kovácsos György és neje szül. Schmidt Anna, Krebez Ferenc és neje szül. Schmidt Katalin, öz. Pekete Jánosné sz. Hoboth Katalin, sógorai és sógoróné. Paluch Mihály és neje, rokonai, számos unokatestvérei és az összes rokonság. 10547

Varga Imre utódai „Szent Margit” első temetőbeni intézete Arad, Balvardul Regina Maria (Andrássy-ut) 18.

Az Aradi Hittelünk és Takarékpénztár R-T igazgatósága, felügy. bizottsága és tisztviselő kara mély megilletődéssel jelenti, hogy felejtethetlen ügyluzgó igazgatósági tagja

Tumó Lajos ur

f. évi január hó 24-én d. u. 8 órakor munkás életének 58-ik évében váratlanul elhunyt.

Emlékét kegyelettel fogják megőrizni.

Arad, 1921. január hó 24. 941

TÁBLAÜVEGET, LÁMPACÖVEKET, ÜVEGÁRÚT, LÁMPÁRÚT, PORCELLANT

Arminiu Kohn si Fratele Kohn Armin és Fivére Arad, Str. Basar (Eötvös-utca) 11. szám.

G. 8812-920.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Az aradi járásbírósnak fenti számú végzése folytán Gross Hermann végrehajtató javára 846 lei 50 bani tőke és 325 lei 25 bani költség követelés iránt 1800 leirebecsült szoba butorok, pult és cipőneműek nyilvános árverésen Aradon Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 30. szám alatti házban 1921. évi február hó 27-ik napjau délután 3 órakor a legelőbbit ígérőnek készpénz fizetés mellett elfognak adatni. 336

Arad, 1921. évi január hó 11-én.

Kripp Vilmos, bírósági kiküldött.